ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 8.10.2019
COM(2019) 454 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

για τα τρόφιμα και τα συστατικά τροφίμων που έχουν υποστεί επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία για τα έτη 2016-2017

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περιεχόμενα

1. ΣΥΝΟΨΗ....2

2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ....4

3. ΕΓΚΕΚΡΙΜΈΝΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΗΣΗΣ....5

4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΝΕΡΓΗΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2016-2017 5

5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ 6

1. ΣΥΝΟΨΗ

Σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 3 της οδηγίας 1999/2/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Φεβρουαρίου 1999, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών όσον αφορά τα τρόφιμα και τα συστατικά τροφίμων που έχουν υποστεί επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία[1], τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή κάθε χρόνο:

– τα αποτελέσματα των ελέγχων που διενεργήθηκαν στις εγκαταστάσεις ακτινοβόλησης με ιοντίζουσα ακτινοβολία, συμπεριλαμβανομένων, ιδίως, των κατηγοριών και των ποσοτήτων τροφίμων που υποβλήθηκαν σε επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία και των δόσεων που χορηγήθηκαν, και
– τα αποτελέσματα των ελέγχων που διενεργήθηκαν κατά τη φάση της εμπορίας των προϊόντων.

Σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 4 της οδηγίας, η Επιτροπή οφείλει να δημοσιεύει στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

– λεπτομερείς πληροφορίες για τις εγκεκριμένες εγκαταστάσεις ακτινοβόλησης στα κράτη μέλη, καθώς και τις τυχόν μεταβολές του χαρακτηρισμού τους·
– έκθεση με βάση τα στοιχεία που παρέχουν κάθε χρόνο οι εθνικές εποπτικές αρχές.

Η παρούσα έκθεση καλύπτει την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2016 έως την 31η Δεκεμβρίου 2017. Περιέχει μια συλλογή των πληροφοριών που διαβιβάστηκαν στην Επιτροπή από 28 κράτη μέλη το 2016 και 27 κράτη μέλη το 2017. Η Μάλτα δεν υπέβαλε στοιχεία για το έτος 2017.

Περίοδος: **από 1/1/2016 έως 31/12/2017**

Εξεταζόμενες χώρες: κράτη μέλη της ΕΕ και χώρες της ΕΖΕΣ

Πηγή: 28 κράτη μέλη και Νορβηγία

Εγκαταστάσεις ακτινοβόλησης:

– Αριθμός χωρών που διαθέτουν εξοπλισμό: 14 κράτη μέλη & η Νορβηγία
– Αριθμός εγκεκριμένων εγκαταστάσεων: 24
– Αριθμός κλειστών εγκαταστάσεων: 2
– Αριθμός χωρών που πραγματοποιούν ακτινοβόληση: 10 κράτη μέλη & η Νορβηγία

Δεδομένα επεξεργασίας:

– Ποσότητα των προϊόντων που υποβλήθηκαν σε επεξεργασία: 10 211 τόνοι (-11,4 %) σε σύγκριση με το 2015 κατά μέσο όρο
– Κύρια προϊόντα που υποβλήθηκαν σε επεξεργασία: Βατραχοπόδαρα (57%) και αποξηραμένα αρωματικά βότανα, μπαχαρικά και φυτικά αρτύματα (20,77%)
– Κύρια τοποθεσία ακτινοβόλησης: Βέλγιο (68%) και Κάτω Χώρες (13%)

Έλεγχοι κατά το στάδιο εμπορίας:

– Αριθμός δειγμάτων που αναλύθηκαν: 11 162

[1] ΕΕ L 66 της 13.3.1999, σ. 16.

- Αριθμός μη συμμορφούμενων δειγμάτων: 87 (0,8%)
- Κύρια προϊόντα που αναλύθηκαν: βότανα και μπαχαρικά (42%)
  Σιτηρά, σπόροι, λαχανικά, φρούτα και τα προϊόντα τους (22%)

2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Η ακτινοβόληση των τροφίμων είναι η επεξεργασία των τροφίμων με έναν ορισμένο τύπο ενέργειας από ακτινοβολία, η οποία είναι γνωστή ως ιοντίζουσα ακτινοβολία. Η ενέργεια από ακτινοβολία έχει διαφορετικά μήκη κύματος και βαθμούς ισχύος και εξαφανίζεται όταν αφαιρείται η πηγή ενέργειας. Η ακτινοβόληση χρησιμοποιείται για υγειονομικούς και φυτοϋγειονομικούς σκοπούς με σκοπό την εξόντωση βακτηρίων (όπως *Salmonella, Campylobacter* και *E. coli*) που μπορούν να προκαλέσουν τροφική δηλητηρίαση και την εξάλειψη επιβλαβών για τα φυτά ή τα φυτικά προϊόντα οργανισμών, όπως έντομα και άλλοι επιβλαβείς οργανισμοί. Χρησιμοποιείται επίσης για την καθυστέρηση της ωρίμανσης των καρπών, την παρεμπόδιση βλάστησης ή φύτρωσης των λαχανικών (όπως τα κρεμμύδια και τις πατάτες) και, τέλος, την παράταση της διάρκειας ζωής των τροφίμων. Η ακτινοβόληση τροφίμων δεν μπορεί να αντικαταστήσει το σωστό χειρισμό τροφίμων και τα ακτινοβολημένα τρόφιμα εξακολουθούν να απαιτούν κατάλληλη ψύξη και να μαγειρεύονται πριν από την κατανάλωση, όταν είναι απαραίτητο.

Το ρυθμιστικό πλαίσιο της ΕΕ για την ακτινοβόληση των τροφίμων («οδηγίες για την ακτινοβόληση των τροφίμων») αποτελείται επομένως από:

– Την οδηγία 1999/2/ΕΚ (οδηγία πλαίσιο) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Φεβρουαρίου 1999, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών όσον αφορά τα τρόφιμα και τα συστατικά τροφίμων που έχουν υποστεί επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία. Η εν λόγω οδηγία ορίζει ειδικές διατάξεις για την παρασκευή, την εμπορία και την εισαγωγή επεξεργασμένων τροφίμων και συστατικών τροφίμων.

– Την οδηγία 1999/3/ΕΚ (εκτελεστική οδηγία) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Φεβρουαρίου 1999, για τη θέσπιση κοινοτικού καταλόγου τροφίμων και συστατικών τροφίμων που υποβάλλονται σε επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία[2]. Ο κατάλογος αυτός περιλαμβάνει επί του παρόντος μία κατηγορία τροφίμων: αποξηραμένα αρωματικά βότανα, μπαχαρικά και φυτικά αρτύματα. Ο κατάλογος των εθνικών αδειών για τρόφιμα και συστατικά τροφίμων που επιτρέπεται να υποβάλλονται σε επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία δημοσιεύεται από την Επιτροπή στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης[3].

Η ακτινοβόληση τροφίμων και συστατικών τροφίμων πρέπει να γίνεται μόνο σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις ακτινοβόλησης. Για τις εγκαταστάσεις εντός της ΕΕ, η έγκριση παρέχεται από τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους. Σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 3 της οδηγίας 1999/2/ΕΚ, τα κράτη μέλη οφείλουν να γνωστοποιούν στην Επιτροπή τον κατάλογο των εγκεκριμένων εγκαταστάσεων ακτινοβόλησης που διαθέτουν.

Όλα τα τρόφιμα που έχουν ακτινοβοληθεί ή περιέχουν ακτινοβολημένα συστατικά πρέπει να έχουν υποστεί επεξεργασία (ακτινοβόληση) μόνο σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις. Ο κατάλογος των εγκεκριμένων εγκαταστάσεων ακτινοβόλησης των

[2] ΕΕ L 66 της 13.3.1999, σ. 24

[3] ΕΕ C 283 της 24.11.2009, σ. 5

κρατών μελών δημοσιεύεται από την Επιτροπή στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης[4].

Σύμφωνα με το άρθρο 6 της οδηγίας 1999/2/ΕΚ σε όλα τα ακτινοβολημένα τρόφιμα ή ακτινοβολημένα συστατικά σύνθετων τροφίμων πρέπει να αναγράφεται η ένδειξη «ακτινοβολημένο» ή «επεξεργασμένο με ιοντίζουσα ακτινοβολία».

Για την επιβολή της υποχρέωσης της ορθής επισήμανσης ή για τον εντοπισμό των προϊόντων που δεν έχουν έγκριση, έχουν τυποποιηθεί αρκετές αναλυτικές μέθοδοι από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης (CEN), στο πλαίσιο εντολής που δόθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

3. ΕΓΚΕΚΡΙΜΈΝΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΗΣΗΣ

Υπάρχουν τώρα 24 εγκαταστάσεις ακτινοβόλησης στην ΕΕ. Δύο προηγουμένως εγκεκριμένες εγκαταστάσεις ακτινοβόλησης έκλεισαν το 2015.

Οι εγκαταστάσεις βρίσκονται σε 14 κράτη μέλη: πέντε στη Γαλλία, τέσσερις στη Γερμανία, δύο στη Βουλγαρία, τις Κάτω Χώρες και την Ισπανία, μία στο Βέλγιο, στην Τσεχική Δημοκρατία, στην Κροατία, στην Εσθονία, στην Ιταλία, στην Ουγγαρία, στην Πολωνία, στη Ρουμανία και στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Από τα 14 κράτη μέλη που διαθέτουν εγκαταστάσεις ακτινοβόλησης, η Βουλγαρία, η Ιταλία, η Ρουμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο δεν επεξεργάστηκαν τρόφιμα με ιοντίζουσα ακτινοβολία κατά την περίοδο που καλύπτεται από την παρούσα έκθεση.

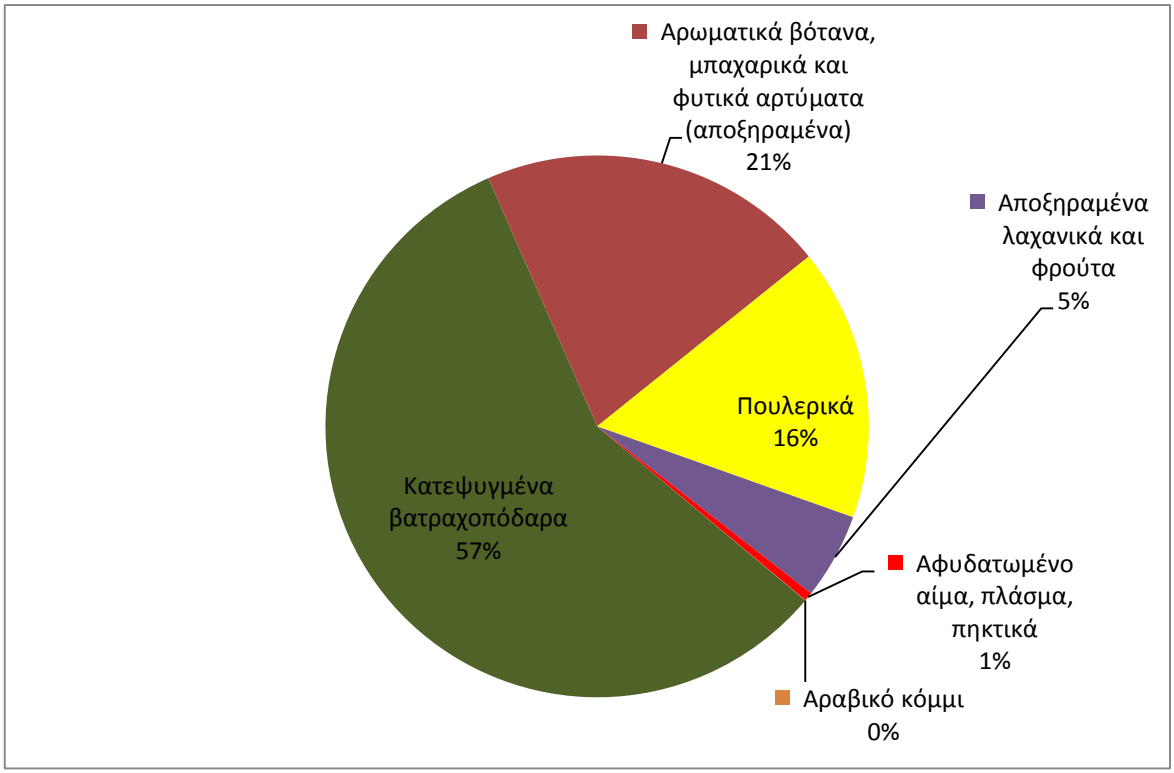
4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΝΕΡΓΗΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2016-2017

Κατά τα έτη 2016 και 2017 υποβλήθηκε σε επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία στα κράτη μέλη της ΕΕ συνολική ποσότητα 10 211 τόνων προϊόντων. Η επεξεργασία πραγματοποιήθηκε κυρίως σε δύο κράτη μέλη: Στο Βέλγιο, που επεξεργάστηκε τα δύο τρίτα των ακτινοβολημένων τροφίμων της ΕΕ (68%) και στις Κάτω Χώρες (13%).

Τα δύο κύρια προϊόντα που ακτινοβολήθηκαν στην ΕΕ είναι τα βατραχοπόδαρα (*περίπου* 57%) και τα αποξηραμένα αρωματικά βότανα, τα μπαχαρικά και τα φυτικά αρτύματα (περίπου 21%). Στο σχήμα 1 παρουσιάζεται η κατανομή των προϊόντων που ακτινοβολήθηκαν σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις στα κράτη μέλη της ΕΕ το 2016 και το 2017.

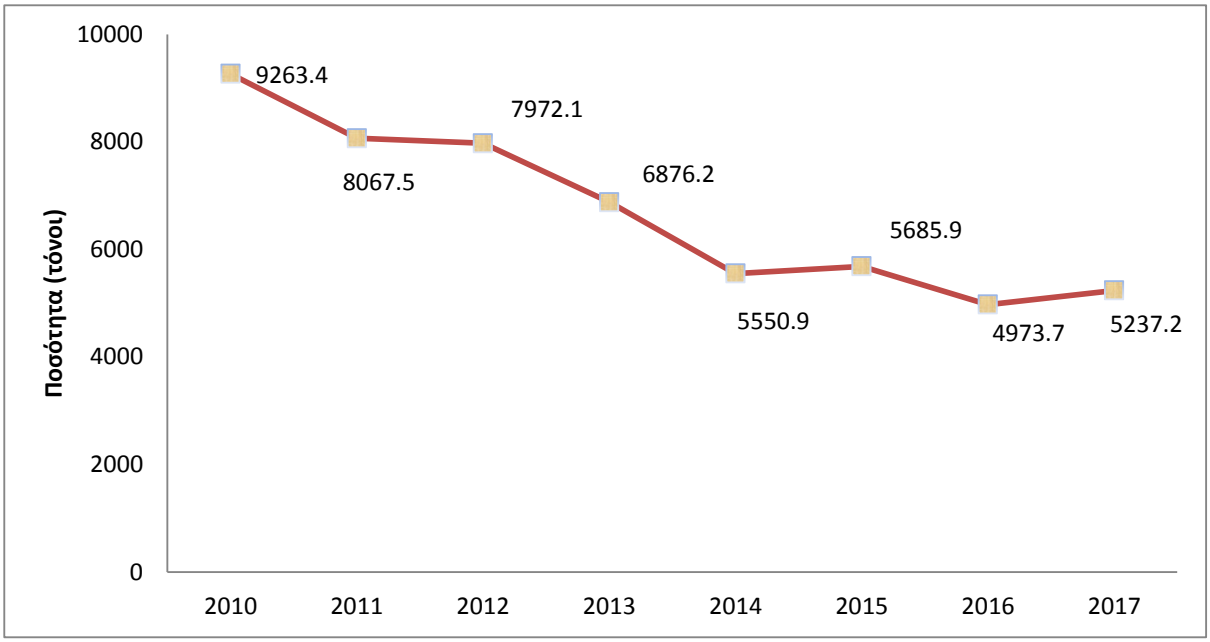
Σχήμα 1 – Κατανομή ανά κατηγορία ακτινοβολημένων τροφίμων στην ΕΕ την περίοδο 2016-2017

[4] ΕΕ C 37 της 30.1.2019, σ. 6

Οι ποσότητες τροφίμων (σε τόνους) που υποβάλλονται σε επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία στην ΕΕ μειώνονται από το 2010, όπως φαίνεται στο σχήμα 2.

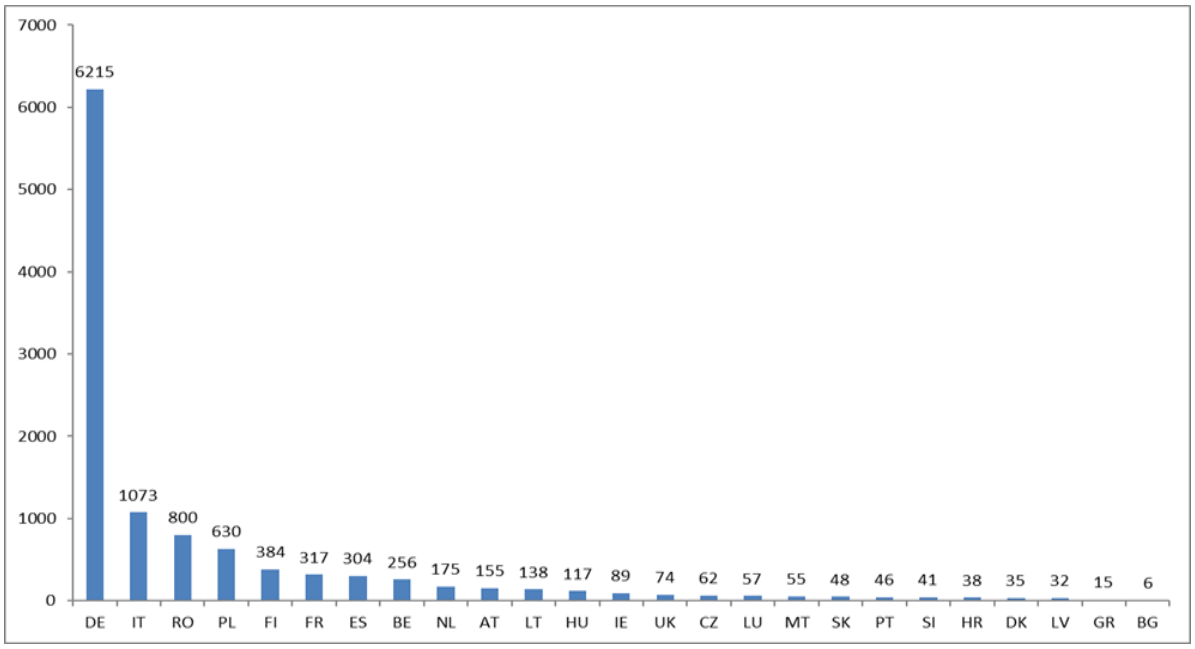
Σχήμα 2 – Ποσότητες τροφίμων που υποβλήθηκαν σε επεξεργασία με ιοντίζουσα ακτινοβολία σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις ακτινοβόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2010

5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Για την περίοδο 2016-2017, αναλύθηκαν 11 162 δείγματα από 24 κράτη μέλη, δηλαδή συνολικά 7,02% λιγότερα κατά μέσο όρο σε σχέση με το 2015. Τα στοιχεία για κάθε κράτος μέλος διατίθενται στο παράρτημα II και συνοψίζονται στο Σχήμα 3.

Γράφημα 3 – Δείγματα που αναλύθηκαν στο στάδιο εμπορίας των προϊόντων στο εσωτερικό κάθε κράτους μέλους κατά την περίοδο 2016-2017

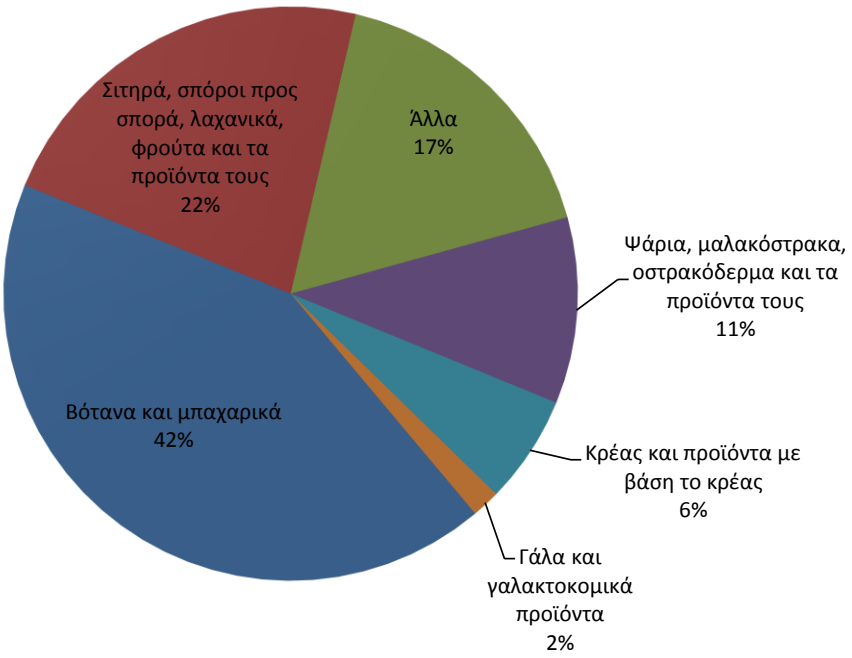

Πέντε χώρες (τέσσερα κράτη μέλη και η Νορβηγία) δεν διενήργησαν αναλυτικούς ελέγχους στο στάδιο εμπορίας των προϊόντων κατά την περίοδο 2016-2017 λόγω δημοσιονομικών περιορισμών [Κροατία (2016), Δανία (2017) και Νορβηγία (2016 και 2017)], λόγω έλλειψης εργαστηριακής ικανότητας [Εσθονία και Κύπρος (2016, 2017)] ή άλλων προτεραιοτήτων ελέγχου [Σουηδία (2016, 2017)]. Η Μάλτα δεν υπέβαλε κανένα δείγμα το 2017.

Από το σύνολο των 11 162 δειγμάτων, 87 δείγματα δεν συμμορφώνονταν με τις απαιτήσεις (0,8%) και 113 δείγματα (1%) έδωσαν ασαφή αποτελέσματα. Η μη συμμόρφωση που παρατηρήθηκε ήταν κυρίως εσφαλμένη επισήμανση και η απαγορευμένη ακτινοβόληση. Το ποσοστό μη συμμόρφωσης ήταν χαμηλότερο σε σχέση με την προηγούμενη έκθεση.

Στο στάδιο της εμπορίας, όπως φαίνεται στο διάγραμμα 4, η πλειονότητα των προϊόντων που αναλύθηκαν ήταν «βότανα και μπαχαρικά» (42%) και τα «σιτηρά, σπόροι προς σπορά, λαχανικά, φρούτα και τα προϊόντα τους» (22%). Στην κατηγορία «Άλλα» (συμπληρώματα διατροφής και σούπες και σάλτσες) το ποσοστό ήταν 17%.

Γράφημα 4 – Κατηγορία **τροφίμων** που αναλύθηκαν κατά το στάδιο εμπορίας των προϊόντων στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά την περίοδο 2016-17

Σιτηρά, σπόροι προς σπορά, λαχανικά, φρούτα και τα προϊόντα τους
22%
Άλλα
17%
Ψάρια, μαλακόστρακα, οστρακόδερμα και τα προϊόντα τους
11%
Κρέας και προϊόντα με βάση το κρέας
6%
Γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα
2%
Βότανα και μπαχαρικά
42%